

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

92. Colai ethnici egregia in Christum propens.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

gratiarum actio multiplex, & repetita laena rituum vrbanoꝝ, & appensum sarcophago programma, inter clara deinceps monumenta familiae seruandum. Nullus erat Hancei Mandarinus quin ambiret ad tantum inter Sinas opus à Doctore Leone inuitari; at is humilem Literatum prærogatiua Christianismi, & virtutis ethnicis omnibus prætulit; illum quin etiam minimè passus est, id sibi aut matri de genibus obsequium funebre præstare, ne videretur cæteris posthabere, quem sua religio, & virtus anteponendum suadebat. Neophytorum suffragia tametsi pauperum libenter admisit qui ad defunctæ leuamentum precaturi in aulam conuenerant.

Sed præter has mortes, quibus acerbè frangebatur, Leoni discrimen incubuit, quo tantum non domi cum suis crematus est. Lacus est Hancei piscium tam ferax, vt multa nummorum millia quotannis fisco reddat; immunis est angulus à piscandi iure, sacerque idolo cuiquam, tutum præbet piscibus asylum, quam immunitatem à piscatoribus Bonziji caro emunt. Ripa Deorum templis, cœnobiis Bonziorum, & Literatorum musæis prætextitur, ex quibus quod illic habebat Doctores Leo iussus est aliò transferre; sed is ita pressim respondit Protegi vt occasionem edicto dederit, euertendi cœnobia omnia, & templa, quod piscationi haud minus officerent quam musæum Leonis, & census sui parte fisco minuerent. Edicto insani Bonziji furere, minari de cælo extrema omnia, populum ad ignem, & sarmenta contra Leonem incendere, nec facinori peragendo aliud defuit præter ducem, & minantium contemptum qui exertis gladijs negabant se velle licris ædibus superstites viuere; eò occubituros sua manu, mox vt iis assulam detrahi cernerent. Hoc mortis & vitæ angusto Doctor Leo, familiam omnem, ipsosque pueros seuerà obtrinxit dierum trium inedia, cuius tertius dies periculo finem imposuit, priori edicto contrariis iussibus per eundem Proregem antiquato. Nunc antequam cætera exequor, huius anni signanda nomine, indicandum est obiter quod erit postea ex proposito tractandum de propudioso Eunuchi dominatu cui regni totius imperium, suisque adeò Rex ipse mancipatus. Primas iam annos octodecim in aula tenebat Colaus Ié, integritatis, & sapientiæ gloria & nauata tribus Imperatoribus regendi opera, eò quem enim Rex columnam regni cognominauerat. Hic vilis semiviti, & quales Eunuchi sunt, ad seruitutem nati, pertasus imperium, abdicare se Colai officio maluit quàm capessendis impuri mancipij nobilibus supremum Regni ministerium scedare. Causariam itaque ab aula, cui par iam non esset, missionem facile impetrat, sibi secumque in posterum quod vitæ supererat in Fochiensi sua patria victuros, & regnatura impotentius Eunuchis campum vacuum relicturus: nihil nobis & Regno tanti viri iactura, venire damnosius potuit, cum inter ethnicos esset nemo, qui tanto studio afficeretur nostris rebus, professusque sit in discessu Fanostris Pasqualio Mendezio Sinæ, cuius virtutem singu-

92.
Colai ethnici
egregia
in Christum
propens.

lariter amabat; in Prouincia Fochiensi, haudquaquam se alium quàm Pechini fore gestaturumque se continuò in oculis Patres (hoc est vt Sinæ intelligunt) inuigilaturum nobis sollicitè, vt quos sciret à multis iisque potentibus insidiosè impugnari. Sic in nos affectus Hanceum descendit, vbi Alenij obsequiosas salutationes gratissimas habuit, condixitque se postdicie apud illum cum aula sua fore, ad Redemptoris effigiem adorandam, sed hoc fidei sacræ à supremo post Regem capite, decus pariter & emolumentum interuertit Mandarinorum vndique multitudo, quorum excipiendis officiis distentus, stare promisso non potuit; aliam ad ipsum Alenius minorem Christi effigiem sub discessum tulit, quàm veneratus est religioso magis animo quàm ciuili, agnouitque in illius vultu diuinum aliquid, admirans se illo aspectu ignota eatenus & incredibili perfusum voluptate. Adiunxit & aliis ab Europa munusculis Alenius planisphærium factum fabre, cuius vsu & arte cum mirificè delectari Colaum cerneret, iure, inquit, tibi vir maximè! leuia, sed non leuis ingenij probantur, esseque alia his consimilia ingenti numero, nec sine admiratione laudaturus, quæ tamen apud Europæos, oblectamenta sunt dumtaxat fatigati doctrinis maioribus animi, quas tibi ah! si liberent audire, alias profectò cuiuscumque vsus & pretij, tuo indignas ingenio, & sapientia putabis; tùm digressus in beneficia quibus Riccium & nostros, annis quadraginta omni ope, infestissimis temporibus constanter fouisset, significauit non potuisse nos absque ingrati animi vitio, premere illa inter Sinas, sed nostro latè quaqua- uerium vulgasse Occidente; ipsius prosperis, & felicitate perinde vt propria lartatos, gratulatos esse honoribus, & sublimitati, parcas tamen has esse ac steriles gratias, quæ de perituris, & in peritura desine- rent. Sibi nisi obstaret, promptum, (ac ne ipse obstaret enixè petere) beneficia illius solidioribus, & æternis rependere gratiis, bonisque tùm summis, tùm immortalibus. Longè alium esse à Rege Sinarum cœli Regem; cœli Regiam ab aula Pechinensi; beatitatem cunctis exaggeratam bonis, sed aura quauis, aut morte diffabilem ab immortali, & nunquam desitura; verum ad hanc vnum patere aditum, professionem legis Christianæ. Animaduertit Colaui vir sagax Alienum ex animo loqui, & desiderio inflammato felicitatis sibi procurandæ, acturusque cum eo de illa per otium, itineris reliqui cum sibi asciiuit comitem, & primas honoris semper illi per diem in sua Prætoria detulit, noctes in alia nauim agebat Alenius. Sed occurrentium stipante se densius in dies pompa, prout fiebat patriæ propior, & officiis honoribus, ne momento quidem parcentibus quod posset vacuum Alenio dare, rogauit illum primo verè adesset, auditorum se cupidè de quibus instituerant tractare; promoturumque illius operam ad conuersionem anima- rum in Prouincia Fochiensi. Sibi quidem ex schola veteri, & Magistro Confusio constare, vnum esse orbis huius Monarcham, terrarum, & cœli Dominum; proborum remuneratorem, & scelerum vindicem;

esse verò eundem vniuersorum conditorem, & conseruatorem quamuis antea ignorasset, iis sibi ab eo tam pressis, tam euidenter probatum argumentis, vt spretis in perpetuum idolis, vnum illum deinceps mundi esset auctorem, & Rectorem adoraturus Deum, liquere sibi de sanctionibus diuinæ legis, tum docentium verbis, tum Christianorum expressa moribus, tum Philosophorum Sinensium antiquis placitis mirificè congrua; & eius quidem obseruatione libenter se fore Christianum, sed à baptismo & credendis quæ omni oraculo Christiani censent credibilia, auerti se duplici ex causa, Vanitè scilicet Regis sui ac Domini veneratione cuius olim decreto essemus regno pulsi; & reuerentia diuinæ maiestatis, quâ indignum censeret & incredibile, Deum pro hominibus hominem fieri, & humana pro iis mortemque adeò probrosam ab iis perferre. Post hæc duobus donatorum stabellis, quæ Christianismi, & eius encomio eleganter ornata, humanissimè dimisit, adiunctis comitati fidei, & prudentibus monitis quibus illum par fuit præmuniri ad firmandam in Regno sedem, externis tantoperè infenso. Nos condito illum primo verè reuocabimus ad Colaum, referemusque reigionis incrementa, quæ libro proximo suggerit sequens annus.